

REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFTLITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

*Verschijnt maandelijks, behalve in augustus.
Samengesteld door de Stichting voor Econo-
misch Onderzoek der Universiteit van Am-
sterdam.*

A. ACCOUNTANCY

III. LEER VAN DE ADMINISTRATIEVE ORGANISATIE

Report on Collective Use of a Computer

Een der rapporten over het gebruik van elektronische machines voor de verwerking van gegevens in het levensverzekeringbedrijf, samengesteld door een studiegroep van de Faculteit der Actuariële Wetenschappen te Edinburg, heeft betrekking op het gezamenlijk gebruik van deze machines.

Een daartoe in uitsluitende eigendom van de deelnemende assuradeurs gestichte dochter-maatschappij biedt de volgende voordelen: spreiding van de kosten van aankoop en ontwikkeling; centralisatie van de geschoolde doch schaarse stafleden, i.c. de actuarissen; vereenvoudiging in de afstemming tussen de deelnemers van de fasen in het voorbereidende werk, terwijl tenslotte de vooral bij de programmering verkregen ervaring snel kan worden uitgewisseld.

Het rapport gaat uitvoerig in op de structuur van de staf en de overige medewerkers in een dergelijk centrum, met name wat betreft de kwestie van centralisatie of decentralisatie van specialisten zoals systeemanalisten, programmeurs en operators.

Tenslotte menen de rapporteurs dat het in gebruik nemen van twee machines met een middelmatige capaciteit te prefereren is boven een zeer grote machine; daardoor wordt het mogelijk gelijktijdig twee bewerkingen te doen verrichten terwijl de kans op algehele stagnatie vermindert. Deze opvatting wordt overigens in sterke mate bepaald door de zich voortdurend wijzigende technische ontwikkeling.

A III - 3; Ba VI - 5

E 635.451 : E 741.23 : E 633.21

The Accountants' Magazine, februari 1963

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

III. WAARNEMINGSMIDDELEN

Informatiewezen in de onderneming

Bij Dunod in Parijs is verschenen het verslag van een door het Centre d'Etudes et de Recherches Economiques, Statistiques et Comptables (C.E.R.E.S.C.) gehouden colloquium over l'information et la documentation de l'entreprise en matière de méthodes et de techniques de gestion. Dit verslag omvat o.a. de resultaten van een enquête, over dit onderwerp gehouden onder 250 Franse ondernemingen.

Ba III - 2

E 73

C.E.R.E.S.C.-Parijs, 1963

Better management through statistics

Moore, P. G. — Ofschoon de betekenis van de aanwending van statistische technieken bij de kwaliteitscontrole en bij het speurwerk bekend is, heeft de bijdrage welke de combinatie van waarschijnlijkheidsrekening, statistische analyse en gezond verstand kan leveren ten aanzien van de besluitvorming in de onderneming nog weinig erkenning gevonden. Dit blijkt o.m. uit het feit dat minder dan 500 beroepsstatistici werkzaam zijn in de Britse industrie. Met behulp van enige voorbeelden, waarbij o.a. de Monte Carlo techniek ter sprake

komt, maakt de schrijver duidelijk dat het gebruik maken van statistische technieken de besluitvorming kan vergemakkelijken.

Ba III - 2
E 76

The Manager, februari 1963

Simulation - a new weapon

Battersby, A. — Wegens de gecompliceerdheid van de onderneming zijn de gevolgen van een beheersdaad slechts in beperkte mate te voorzien. Een model dat het gedrag van de organisatie imiteert biedt de mogelijkheid de gevolgen van acties vrij nauwkeurig te bestuderen alvorens deze acties uit te voeren. Om een model te bouwen dient eerst het systeem waarvan men het gedrag wil simuleren in de samenstellende delen te worden ontleed. Afhankelijk van het vraagstuk wordt bepaald hoe gedetailleerd de componenten van het systeem dienen te zijn. De componenten kunnen zich in verschillende toestand bevinden. Zo kan bv. een vrachtauto worden geladen, op weg zijn naar de bestemming, leeg terugrijden enz. De regels welke de overgang van de ene toestand naar een andere bepalen, moeten worden opgespoord. In een aantal gevallen kan worden volstaan met de regel dat de overgang uitsluitend wordt bepaald door het tijdsverloop. Van de gemeten werkelijke tijden worden frequentieverdelingen opgesteld waaruit aselechte trekkingen worden gedaan, welke in het model worden gebruikt. Evenals bij het werkelijke systeem moet er bij het model een terugkoppeling zijn met degene die het proces beheerst, opdat deze de verrichtingen kan beoordelen. Simulatie van een proces is in het bijzonder nuttig indien vele toevallige factoren een rol spelen. De schrijver verduidelijkt zijn uiteenzetting met een voorbeeld en vermeldt tevens enige literatuur.

Ba III - 2
E 738.6

The Manager, februari-maart 1963

Simulation as an Aid to Decision Making

Sandiford, P. J., Ph. D. — Bij de besluitvorming in de onderneming kan o.m. gebruik worden gemaakt van enkele modellen. De voorstelling van een bedrijfsproces door middel van wiskundige vergelijkingen stuit veelal op bezwaren omdat het waarheidsgetrouwe model te ingewikkeld wordt voor de huidige wiskundige techniek, terwijl een vereenvoudiging tot onjuiste uitkomsten kan leiden. In vele gevallen verdient de methode van de nabootsing met behulp van een elektronische machine dan ook de voorkeur. Deze modelvorm is in wezen niet meer dan een gedetailleerde serie van spelregels in de vorm van een stroomschema of een machineprogramma. Door het toepassen van deze regels vinden dezelfde bedrijfshandelingen plaats en worden dezelfde resultaten geboekt als in het na te bootsen bedrijf zouden geschieden. Het voornaamste element van het model is dus de nauwe samenhang tussen de logische opeenvolging van ware en nagebootste bedrijfsactiviteiten.

De schrijver noemt een drietal beperkingen, t.w. de lange tijdsduur van opzet en toetsing, de kosten en tenslotte de nabootsing van handelingen waarbij de menselijke besluitvorming het voornaamste element is, in het bijzonder indien het motief voor de menselijke handeling niet volledig begrepen en in spelregels ingedeeld kan worden. Indien een volledig juiste nabootsing van het individuele gedrag niet verlangd wordt, acht de schrijver het mogelijk, bij een voldoende aantal individuen, van statistische betrekkingen, bv. verkoopstatistieken, gebruik te maken.

Ba III - 2
E 738.6

The Canadian Chartered Accountant, februari 1963

IV. LEER VAN DE KOSTPRIJS EN DE PRIJSVORMING

Du direct costing au prix de revient complet

Audy, M. — De direct costing-methode kwam in Frankrijk niet als een omwenteling in de kostenberekening; reeds lang werd in de industrie met de begrippen vaste en variabele kosten gewerkt. Alvorens de methode van de totale kostprijs te vervangen op grond van enkele principiële argumenten, dient men terdege de feitelijke voor- en nadelen van direct costing af te wegen.

De schrijver doet zulks aan de hand van een vergelijkende calculatie voor een bedrijf met drie produktsoorten; in dat geval verdient de totale kostprijs-methode de voorkeur omdat daarmede de kosten en de resultaten van elk der soorten produkt afzonderlijk zo nauwkeurig mogelijk kunnen worden gevolgd en vergeleken met de desbetreffende bestanddelen van de begroting. De direct costing-methode biedt in dit opzicht minder

mogelijkheden; met name schiet zij tekort bij het onderzoek naar de oorzaken van een negatief bedrijfsresultaat.

Ba IV - 2

Revue Française de Comptabilité, februari 1963

E 136.326

Renteaftrek en rentevoet bij onteigening

Mörzer Bruyns, Mr. R. A. — Het bij onteigening geïntroduceerde begrip opbrengstwaarde in de zin van „de contante waarde der netto-huuropbrengsten over een aantal jaren vermeerderd met de contante waarde van hetgeen de grond en de sloop dan bij verkoop zullen opbrengen” blijft in duidelijkheid ten achter bij het begrip verkoopwaarde op het tijdstip van onteigening.

Bij de vaststelling van de vermogensschade door kapitalisatie van de jaarlijkse opbrengsten stelt de Hoge Raad het percentage afhankelijk van de aard van de bron der opbrengsten. De schrijver acht dit juist indien wordt uitgegaan van de bruto-opbrengst doch is van mening dat in het geval van de netto-opbrengst het kapitalisatie-percentage afhangt van de wijze waarop deze opbrengst wordt berekend.

Bij de berekening van de inkomensschade zal steeds van het netto-inkomen worden uitgegaan; het verdient dan de voorkeur de inkomenspositie vóór onteigening in haar totaliteit, inclusief de rente van de investeringen, te beoordelen en vervolgens te vergelijken met de inkomenspositie na de onteigening, eveneens in haar totaliteit.

De schrijver bespreekt vervolgens de kwestie van de rente-aftrek indien vreemd vermogen is geïnvesteerd alsmede de vraag in hoeverre aftrek van rente van vrijkomend vermogen dient plaats te vinden, indien een landbouwer boven de cultuurwaarde van zijn grond een meerwaarde ontvangt in verband met de verwachting dat de grond in de toekomst als ruwe bouwgrond zal worden aangewend.

Ba IV - 9 *Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, 2 en 9 februari 1963*
E 13 : E 238

V. LEER VAN DE FINANCIERING

The World-Wide Corporation in a Modern Economy

Het artikel betreft een verslag van de door F. G. Donner, president van General Motors, gehouden rede op het achtste internationale congres van accountants te New York in 1962.

In deze rede, welke betrekking had op de belangrijke betekenis van internationaal georiënteerde industriële ondernemingen, zowel qua vestigingen als afzet, voor de economische ontwikkeling van andere landen, werd vooral aandacht geschonken aan de noodzakelijke grotere internationale spreiding van het aandelenbezit in deze ondernemingen. Daartoe is het nodig de beperkende bepalingen voor de verhandeling van buitenlandse aandelen alsmede de dubbele belasting op te heffen, terwijl de ondernemingen betere informatie over hun activiteiten moeten verschaffen en hun aandelen dienen te doen noteren in de valuta van andere landen.

De spreker beschouwt dit aspect van de internationale mobiliteit van de factor kapitaal als een noodzakelijk complement van de vrijhandelsgedachte en meent dat hier voor de accountant een belangrijke taak is weggelegd.

Ba V - 3

The Accountants' Magazine, februari 1963

E 324.20

De landbouwcredietbanken in het licht van de branche-vervaging

Campen, Mr. Ph. C. M. van — Door de veranderingen in het economische gedrag van vele agrarische cliënten zien de landbouwcredietbanken zich in de laatste jaren genoopt hun dienstbetoon uit te breiden tot vrijwel alle functies die de algemene banken al eerder uitoefenden. De industrialisatie en de daarmee samenhangende verstedelijking van het platteland heeft daarnaast ook tot een verstedelijking van de klantenkring van de landbouwcredietbanken geleid. De schrijver wijst o.a. op de verruiming van de credietmogelijkheden, de credietverzekering, de meer gevarieerde spaarmogelijkheden, de assurantie-bezorging en de dienstverlening in het effecten-, deviezen- en girale verkeer.

Nochtans geven de landbouwcredietbanken bij een vergelijking met handelsbanken van de procentuele verdeling van het actief en passief bedrijf, een meer traditioneel beeld dan men zou verwachten. De credietverlening op (middel)lange termijn blijft het kenmerk vormen; ook wordt gewezen op het relatief geringe bedrag per credietpost en per spaarrekening.

De schrijver is tenslotte van mening dat de verschuivingen in het landbouwcredietwezen niet van zodanige aard zijn dat aanleiding bestaat tot de invoering van een minder gunstige

fiscale behandeling ten aanzien van de vennootschapsbelasting, i.c. tot de toepassing van een hoger tarief dan het geldende van 20 %.

Ba V - 5d
E 325.312.1

Maandschrift Economie, februari 1963

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

Corporate Mergers: How to Prepare for Them

Ketchum, H. A. — Aan de hand van een nieuwe studie, „Mergers and Acquisitions: Planning and Action” van de Financial Executive Research Foundation, bespreekt de schrijver een aantal vraagstukken welke zich voordoen bij de fusie van ondernemingen. De onderneming welke een fusie met of de overneming van een andere onderneming overweegt dient in de eerste plaats nauwkeurig vast te stellen welke doeleinden zij nastreeft en in hoeverre deze zijn te verwezenlijken door de fusie. De voorbereiding van een fusie kan het best in handen worden gegeven van een commissie van drie personen, waarin de president-directeur zitting heeft. Het verdient de voorkeur om de aspirant-partner in eerste instantie via een derde te benaderen en vervolgens het eerste gesprek door één of hoogstens twee functionarissen van beide zijden te doen voeren. De onderhandelingen dienen te zijn gericht op het verkrijgen van informatie en inzicht in de wederzijdse belangen, het bepalen van de prijs van overname of de verhouding waarin aandelen verwisseld zullen worden, terwijl voorts reeds vooruitgelopen moet worden op de aanpassingsvraagstukken welke bij de samenwerking kunnen worden verwacht. Voor de juiste vorm van samenwerking zijn vooral wettelijke, fiscale en administratieve vraagstukken van belang.

Ba VI - 5
E 633.11

Financial Executive, februari 1963

What's Wrong With Industrial Advertising Budgets?

Christian, R. C. — De voortdurende toeneming van het aantal naar kwaliteit en uitvoering gelijksoortige industriële produkten alsmede de verbeterde marktkennis van de kopers van deze produkten, dwingen tot een doelmatige verkooppolitiek. De schrijver behandelt achtereenvolgens een vijftal zwakke punten, t.w. 1. het ontbreken van goede grondslagen voor actuele marktkennis; 2. onvoldoende onderscheid tussen de doelstellingen van de marktpolitiek en de daaruit voortvloeiende acties voor verkoopbevordering; 3. een bijna uitsluitend gebruik van traditionele vormen van reclame in de veronderstelling dat industriële reclame wezenlijk verschilt van andere; 4. een jaarlijks vastgestelde reclamecampagne en -begroting zonder rekening te houden met de verwachte marktontwikkeling op langere termijn; 5. het ontbreken in de campagne en de begroting van een methode ter meting en waardering van het effect van de reclame.

De schrijver meent reeds enige verbetering in de wijze van industriële reclame te kunnen waarnemen; enerzijds is dit het gevolg van de druk op de winsten, anderzijds wijst hij op enkele recent verschenen studies op het gebied van het meten van de resultaten van de gevoerde reclame.

Ba VI - 11
E 641.253

Journal of Marketing, januari 1963

Can Results of Sales Promotion Be Predicted?

Weber, J. H. — Het beheerste experiment, bv. de techniek van de variantie-analyse of de ceteris paribus methode, kan niet dienen als methode van onderzoek naar het kwantitatieve effect van een actie tot verkoopbevordering, doordat niet alle relevante verkoopfactoren bekend of, indien wel bekend, meetbaar zijn. Voorts behoeven gedurende de periode van onderzoek deze factoren niet voortdurend of voortdurend in dezelfde richting werkzaam te zijn.

De schrijver vindt voor deze opvatting steun in de ervaringen welke verkregen zijn bij een onderzoek naar de effectiviteit van reclame als middel tot omzetvergroting voor een grossierderij in zuivelprodukten in de Verenigde Staten. Gedurende dit onderzoek, hetwelk zich over een periode van twee jaar uitstrekte, bleken zodanig veel onvoorziene en onmeetbare invloeden zich te doen gelden dat een kwantitatieve analyse niet zinvol was. De schrijver noemt o.a. een tijdelijke teruggang in de conjunctuur, een prijzenoorlog op een nabijgelegen markt, verkoopacties door concurrenten en door de detailhandel terwijl door interne oorzaken de desbetreffende grossierderij niet steeds was voorbereid op een uitgelokte toenemende vraag.

De schrijver stelt in zijn conclusie dat het antwoord op de vraag naar de effectiviteit van

verkoopbevordering in het psychologische vlak ligt en noemt als essentiële niet-economische factoren de aantrekkelijkheid van het produkt, de wijze van verkoopbevordering (de „reclameboodschap“) en de individuele bekwaamheid van ontwerpers en uitvoerders.

Ba VI - 11
E 641.253

Journal of Marketing, januari 1963

Pretesting Advertising with the Differential Attitude Technique

O' Neill, H. W. — De vóórwaardering van het effect van reclame, alvorens over te gaan tot het voeren van een campagne, vormt een der hulpmiddelen bij de selectie en de eventuele correctie van de gekozen vorm en derhalve tevens een belangrijk aspect van het reclame-onderzoek. In dit artikel worden de methode en de werkwijze van een nieuwe techniek besproken waarbij volgens een waardeschaal gemeten wordt de invloed van gedrukte advertenties op de houding van de lezers ten opzichte van het adverterende bedrijf alsmede van enkele concurrenten en van de gehele bedrijfstak. De uiteenzetting geschiedt aan de hand van een voorbeeld in het levensverzekeringbedrijf. De beschreven methode verdient volgens de schrijver de voorkeur boven een onderzoek naar het rappel van bepaalde aspecten van de desbetreffende voorgenomen advertentie. Hij meent dat de methode ook op andere middelen van adverteren kan worden toegepast.

Ba VI - 11
E 641.253

Journal of Marketing, januari 1963

Risk Management - The Need for a Basic Policy

Barlow, D. — Het ontbreken van voldoende kennis over de in een bedrijf geldende risico's heeft er mede toe geleid dat het jaarlijkse assurantiebeleid nog veelal als een ondergeschikte routinezaak wordt afgedaan. Deze opvatting miskent de enorme wijzigingen welke zich naar aard en omvang in de bedrijfsrisico's hebben voltrokken. De assurantiepolitiek dient omgezet te worden in een risicobeleid dat zowel de verzekerbare als de toevallige, niet-verzekerbare calamiteiten omvat en gericht is op een zodanige afweging van deze risico's dat tegen zo laag mogelijke kosten een optimale dekking, in of buiten het bedrijf, wordt verkregen.

In verband met deze doelstelling gaat de schrijver uitvoerig in op de samenstellende positieve en negatieve factoren van het begrip risicokosten, t.w. de kosten van preventieve maatregelen, de verzekeringspremies, geleden verliezen en de directe kosten ter beperking ervan, de uitkeringen door verzekeraars alsmede verhaal op derden en tenslotte de kosten welke aan de desbetreffende functie verbonden zijn. Deze factoren dienen zo nodig voldoende meetbaar te worden gemaakt om in de bedrijfsbegroting te worden opgenomen en de grondslag te vormen voor een verantwoord risicobeleid. Daarnaast vereist de functie kennis van en voortdurende informatie over de relevante bedrijfswerkzaamheden.

Ba VI - 16
E 641.29

The Canadian Chartered Accountant, februari 1963

De verantwoordelijke ondernemer

v. E. — In de westerse onderneming wordt de continuering van haar positie op de markt primair gesteld; kapitaal en arbeid zijn hieraan ondergeschikt. De ondernemer is derhalve degene die zeggenschap heeft en dienovereenkomstig verantwoordelijkheid draagt; de westerse produktievorm staat niet toe aan de arbeid volledige medeverantwoordelijkheid voor het ondernemersbeleid te geven. De schrijver bestrijdt de opvatting van M. Ruppert (in het februari-nummer van dit tijdschrift) dat de vakbeweging hiermede buiten de deur wordt gezet en de rechtspositie van de arbeid in gevaar wordt gebracht. De pyramidale opbouw van zeggenschap en verantwoordelijkheid betekent dat de factor ondernemen en leiden wordt vertegenwoordigd „door alle arbeiders die uit hoofde van functie en/of ervaring tot de bloei der onderneming kunnen bijdragen“. In onze toekomstige maatschappij zullen rechtvaardige verhoudingen van samenwerking bepaald worden door het verantwoordelijkheidsbesef van de individuele mens. Juist de mondigheid der arbeiders beperkt de taak der vakverenigingen tot een steunende en aanvullende.

Ba VI - 16 : Ba VII - 4
E 251.1 : E 641.216.2

Sociaal Maandblad Arbeid, maart 1963

VII. LEER VAN DE ARBEIDSVORWAARDEN

Medezeggenschap van de werknemers in de onderneming

Ormel, D. W. — In een tweetal artikelen tracht de schrijver de hoofdlijnen aan te

geven van het „Rapport medezeggenschap van de werknemers in de onderneming”, opgesteld door een commissie van het N.V.V. De commissie beperkte zich tot de vraag in welke mate en op welke wijze aan de werknemers een verdergaande invloed op het ondernemingsbeleid dient te worden verzekerd.

In principe is medezeggenschap mogelijk ten aanzien van het ondernemersbeleid op lange termijn; de vraag is echter of in de kring van de werknemer wel voldoende deskundigheid en inzicht aanwezig is. Dit heeft geleid tot het aanbevelen van voorzieningen welke aan de werknemers het recht geven het beleid in zijn geheel of op onderdelen te onderwerpen aan het oordeel van buiten de onderneming staande instanties. De bevoegdheden van de ondernemingsraad moeten worden uitgebreid terwijl een tweede werknemersvertegenwoordiging wettelijk verplicht dient te worden gesteld voor ondernemingen met ten minste 200 man personeel.

De schrijver acht het rapport een waardevolle bijdrage tot de discussie over de medezeggenschap. De behoefte aan een „ondernemingsraad nieuwe stijl” trekt hij in twijfel; de beoogde taken kunnen evenzeer door de bestaande raad alsmede door financiële en economische deskundigen worden verricht.

Ba VII - 4
E 641.216.2

*Gids voor personeelsbeleid, arbeidsvraagstukken, sociale verzekering,
januari-februari 1963*

Protect your freedom to subcontract

Joseph, M. L. — Uitbesteding van werk kan de ondernemer diverse voordelen bieden zoals het vermijden van overwerk en/of tijdelijke arbeidskrachten terwijl het tevens een alternatief is voor investeringen in produktiemiddelen. Vanuit het gezichtspunt van de werknemer houdt uitbesteding een bedreiging in van de werkzekerheid. De vakvereniging is van oordeel dat haar toestemming vereist is daar de uitbesteding de ondernemer de mogelijkheid biedt in meerdere of mindere mate de overeengekomen arbeidsvoorwaarden krachteloos te maken. Met de uitbesteding van werk is de positie van de vakverenigingen temeer in het geding, in verband met de onderlinge machtsstrijd.

De ondernemers zijn in overgrote meerderheid de mening toegedaan dat, indien de arbeidsovereenkomst geen restricties bevat ten aanzien van de uitbesteding van werk, zij in deze geheel vrij zijn. De rechter heeft echter bepaald dat in die gevallen de desbetreffende geschilpunten aan arbitrage onderworpen zijn, indien de overeenkomst de bepaling bevat dat verschillen in interpretatie door arbitrage zullen worden beslecht.

De schrijver gaat nader in op de standpunten welke door de arbiters en de rechter worden ingenomen. Opvallend is dat vooral bij de laatstgenoemde, overwegingen van economische aard in de motivering van de uitspraak nauwelijks een rol spelen. Tot slot worden enkele aanbevelingen gedaan welke kunnen bijdragen tot de oplossing van het vraagstuk van de uitbesteding van werk.

Ba VII - 4
E 225.521.2

Harvard Business Review, januari-februari 1963

Ergonomie en arbeidsstudie; Ergonomie in de praktijk

Linden, v. d.; Kellerman, I. F. T. — Het eerstgenoemde artikel is een verslag van een door de Vereniging Ontwikkeling Arbeidstechniek in het kader van de Najaars-Efficiëncydagen 1962 georganiseerde bijeenkomst, waarbij het onderwerp „De ergonomie en de arbeidsstudie” aan de orde werd gesteld.

Dr. G. J. Fortuin stelt in zijn arbeidsfysiologische beschouwing o.a. dat bij de aanpassing van de arbeid aan de mens en bij het opvoeren van de produktiviteit gestreefd dient te worden naar een harmonische belasting van de bewegings- en zintuiglijke organen van de arbeider. In dezelfde zin vestigt Dr. P. Willems met betrekking tot de psychologische aspecten de aandacht op de overbelasting van het concentratievermogen van de mens terwijl anderzijds het streven naar produktieverhoging door middel van extreme splitsing van werkzaamheden tot een algehele verslapping van de aandacht voor het werk kan leiden. Organisatorisch gezien ligt het hoofddoel van de ergonomie in de samenwerking van de desbetreffende specialisten, t.w. bedrijfsarts en -psycholoog, bedrijfsleider en arbeidskundige, aldus prof. Ir. D. A. C. Zoethout die o.a. ook de betekenis van preventieve activiteiten onderstreept. Van de arbeidskundige inleiding, op schrift gesteld door Ir. J. W. de Ligny, wordt in dit artikel geen verslag gegeven.

Dit laatste aspect van de ergonomie wordt in het tweede artikel toegelicht aan de hand van voorbeelden uit de praktijk. Ir. Kellerman merkt daarbij o.a. op dat het waarnemen en reageren bij controle- en bewerkingswerkzaamheden in de industrie van toenemende betekenis wordt.

Ba VII - 5
E 641.213.4

Tijdschrift voor Efficiëntie en Documentatie, januari 1963